

VÄRLDENS TEATERDAGS- DEKLARATION

27.3.

2009

I

det dagliga livet är alla mänskliga samhällen teatermästiga och producerar "spektakel" vid speciella tillfällen. De är "teatrala" till sin sociala utformning och producerar pjäser - liksom den ni nu har kommit för att se.

Också om vi inte är medvetna om det, fungerar våra mänskliga relationer som de gör på teatern. Hur vi använder oss av utrymmet, vårt kroppsspråk, valet av ord och vårt sätt att använda rösten, mötet mellan tankar och känslor - allt vad vi visar på scenen gör vi också i våra liv. Vi är teater.

B

röllopp och begravningar är "skådespel", men det är också dagliga ritualer som är så vanliga att vi inte ens är medvetna om dem. Pompösa och ståtliga tillfällen, men även morgonkaffet, utbytet av "god morgon"-hälsningar, blyg kärlek och stormande passion, regeringens sammanträden eller ett möte mellan diplomater - allt är teater.

En av teaterkonstens huvuduppgifter är att göra folk medvetna om vardagens skådespel där aktörerna samtidigt är åskådare - föreställningar där scen och salong blir ett. Alla är vi konstnärer. Genom teatern lär vi oss att se det som är uppenbart men som vi vanligtvis inte märker för att vi är så vana vid att se det. Det som är välkänt för oss är vi blinda för: genom att göra teater sprids ett strålkastarljus på vardagens scen.

S

enaste september överraskades vi av ett teatralt avslöjande: vi som trodde att vi levde i en trygg värld - trots att krig, folkmord, slakt och tortyr faktiskt existerar, men långt ifrån oss på avlägsna och våldsamma platser - vi som levde i säkerhet med våra pengar insatta på någon respektabel bank eller på börsen i pålitliga mäklares händer fick höra att pengar inte finns, att de är virtuella, en fiktiv skapelse av några ekonomer som inte alls var fiktiva och inte heller pålitliga eller respektabla. Allt var bara dålig teater, en mörk komplott där några människor vann mycket och en mängd förlorade allt. Några politiker från de rika länderna höll hemliga möten där de kom på magiska lösningar. Och vi som är offer för deras beslut har blivit sittande som åskådare på balkongens sista rad.

För tjugo år sedan iscensatte jag Racines Fedra i Rio de Janeiro. Scenografin var enkel: kohudar på golvet omgivna av bamburör. Före varje föreställning brukade jag säga till mina skådespelare: "Den fiktion vi dag för dag har skapat finns inte längre. När ni stiger över de där bamburören har ingen av er rätt att ljuga. Teater är Fördold Sanning".

N

är vi tittar in under skalet får vi syn på förtryckare och förtryckta i alla samhällen, i etniska grupper, i könssammanhang, i sociala klasser och kaster; vi ser en orättvis och grym värld. Vår uppgift är att skapa en annan värld för att vi vet att det är möjligt. Det är upp till oss att bygga upp den här nya världen genom att agera både på scenen och i våra egna liv.

T

a nu del av den här föreställningen som strax ska börja, och när ni kommit hem igen spelar ni era egna pjäser med era vänner och ser vad ni inte tidigare kunnat se: det som är uppenbart. Teatern är inte bara ett evenemang; den är ett sätt att leva!

Vi är alla skådespelare - aktörer: att vara medborgare innebär inte bara att leva i ett samhälle, det betyder att förändra det.

Översättning Susanna Ringbom

Augusto Boal

Augusto Boal (f. 1931) är brasiliansk regissör, teoretiker, författare och politiker. Han är skapare av de förtrycktas teater (*Theatre of the Oppressed*). Han var uppmärksammad ledare för Arenateatern i San Paulo 1956-1971 men blev torterad och landsförvisad när militären i Brasilien upplevde hans kulturaktivism och nya teatermetoder som hot. Boal flydde först till Argentina, där han skrev sin första bok *Theatre of the Oppressed*. Slutligen kom han till Paris där han undervisade sina teatermetoder, bildade centret för *Theatre of the Oppressed* och arrangerade 1981 den första festivalen *International Festival for the Theatre of Oppressed*. Hans metoder har sedan sjuttioalet nått en väldig spridning i Europa och övriga världen. Boal återvände till Brasilien i 1986 och har sedan dess arbetat i samma anda som innan han var tvungen att lämna sitt land. Han har bildat i Rio de Janeiro ett centrum för de förtrycktas teater *Centro do Teatro do Oprimido do Rio de Janeiro* samt flera teatergrupper. Boal har skapat flera teatermetoder, forumteater är den mest kända av alla de olika teaterformer som de förtrycktas teater består av. Andra former är till exempel osynlig teater, skulpturteater, bildnovellteater, mytteater och tidningsteater. Boal anser att människorna själva kan låtas delta i teatern och använda den som instrument för att påverka sin verklighet. Åskådaren är inte bara *spectator*; Boal ersätter detta med uttrycket *spect-actor*, som betyder både åskådare och aktör.